SVOBODA — СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCV. No. 149. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, AUGUST 6, 1988 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 6-го СЕРПНЯ 1988 Ч. 149. РІК XCV

ЧИКАҐО ВРОЧИСТО ВІДЗНАЧИЛО 1000-ЛІТТЯ ХРИСТИЯНСТВА

Формується процесія на чолі з владиками.

Чикаґо (М.С.). — Центральною точкою загально-громадських ювілейних відзначень Тисячоліття Християнства в Україні метрополітального Чикаґо і околиць був Соборний Молебень з освяченням води, що відбувся в неділю, 31-го липня ц.р., в пополудневих годинах, у затишному Олів Парку над озером Мишиґен.

На Молебень з участю Владики Константина (УАПЦ), Інноκентія Лотоцького (УКЦ) і пастора Євангельсько-Баптистського Об'єднання Олекси Гарбузюка, а теж приявного в Чикаґо Митрополита Стефана Сулика, гостя римо-католицького єпископа П. Родріґеза та численного духовенства, організовано прибуло з хоругвами, організаційними прапорами, транспарантами приблизно 4,000 учасників, між ними велика кількість жіноцтва у вишиваних одягах та молоді з парафіяльних організацій, зі СУМ, Пласту і ОДУМ.

Молитовні відправи прикрашував спів двох хорів: з православних парафій св. Андрія і св. Володимира та об'єднаний хор католицьких парафій. Проповіді виголосили: в українській мові — настоятель парафії свв. Володимира і Ольги о. митрат Маріян Бутринський, а в англійській мові Архиєпископ Константин.

У світській частині, що її започаткував вступним словом голова Всегромадського Комітету Роман Мицик, а проводив нею член Президії адв. Юліян Куляс, присутні вислухали промови конгресмена В. Ліпінского і представника організації поневолених народів, литовця К. Оксаса.

Окремою точкою був виступ групи учнів зі школи о. Миколая, які під проводом Слави Проців відіграли символічну сценку, присвячену князеві Володимирові Великому.

До успіху цих дуже вдалих святкувань, які закінчились національним гимном, причинились: спеціяльна комісія святкувань, очолена стейтовим сенатором Володимиром Дудичем, д-ром Іваном Лисейком і активістом Демократичної партії І. Городецьким. Два головні щоденники „Чикаґо Сан Таймс" і „Чикаґо Трібюн" помістили про це маніфестаційне святкування знімки і дуже прихильні статті.

Українці Трентону і околиць запрошують на фестиваль

Гамилтон, Н.Дж. — Українська Група Гамилтону запрошує українських мистців і продавців взяти участь в 6-му з черги Септемберфест, який відбудеться тут в неділю, 11-го вересня ц.р., в Парку Ветеранів, при Клокнер ровд. Гамилтон лежить біля Трентону, де живе багато українців.

Місцевий Комітет Тисячоліття Християнства в Україні, організація Американці в Обороні Людських Прав в Україні і місцевий осередок СУМ вже зголосилися до участи. Понад 100,000 людей прибули на цей міжнародний фестиваль минулого року.

За дальшими інформаціями слід телефонувати до Міської управа ни число (609) 890-3500.

Леґіслятура Ню Йорку вшанувала 1000-ліття Християнства в Україні

Олбані, Н.Й. — Дня 16-го травня ц.р., леґіслятура стейту Ню Йорк прийняла резолюцію ч. 1528 якою вшанувала 1000-ліття Християнства в Україні та прилучилась до української громади у відзначені цієї важливої річниці.

В прийнятій резолюції говориться, що українці в цілому світі відзначають в цьому році знаменну річницю події з-перед 1000 років, коли то Володимир Великий, володар Києва, прийняв християнство як державну релігію та наказав охристити своїх підданих у водах Дніпра, що мало величезний вплив на майбутній хід історії України.

Дальше стверджується, що американці українського походження стейту Ню Йорк, які зробили великий вклад в розвиток стейту, також відзначують цю подію разом з іншими українцями в світі. Стейтова леґіслятура приймає рішення прилучитись до відзначення 1000-ліття Християнства в Україні.

Резолюцію цю вніс великий приятель українців асемблімен Томас Ф. Баррага з виборчої округи число 7.

Українська громада цієї округи, яка охоплює повіт Саффок на Лонґ Айленді, повинна віддячитись йому за його прихильність до українців, даючи йому всесторонню підтримку під час виборів.

З огляду на те, що резолюція була прийнята всього кілька днів перед святкуванням 1000-ліття Християнства в Україні українською громадою Олбанської округи, а виготовлення резолюції займає від двох до трьох тижнів, існувала можливість що ця резолюція не буде проголошена на святкуваннях в Олбані. І тільки завдяки стараням прихильних до українців працівників леґіслятури, а спеціяльно Мері Лю Кюрро та Тереси Бенк, ця резолюція була виготовлена на час та відчитана інж. Юрієм Герецем під час святкувань в Ольбані.

Появилася книжка д-ра Б.Я. Цимбалістого

Джерзі Сиτі, Н.Дж. — Тут, виданням Українського Народного Союзу, появилася англійською мовою 95-сторінкова книжка д-ра Богдана Я. Цимбалістого п.з. „Growing up in two cultures" („Зростання у двох культурах").

У книжці цій знаходяться чотири есеї автора: „Проблема ідентичности", „Україна та Америка", „Українське ґето: Відмінна перспективна", „Етнічна освіта: чи вона стосується американського суспільства?".

Д-р Б.Я. Цимбалістий у передмові до цієї книжки пояснює, що ці чотири згадані есеї — у першу чергу подумані для батьків, учителів, виховників-дорадників і провідників організацій молоді, як теж для всіх тих, що вирощують молодше покоління українців народжене і освічене в Америці.

У першому есеї автор заторкає проблему ідентичности української молоді, яка виростає під впливом двох культур; у-другому порушує він питання подвійної льояльности, часто помилково представленої як джерело конфлікту; у третьому вказує на позитивні наслідки етнічної спільноти у вихованні дітей; у четвертому есеї д-р Б.Я. Цимбалістий дискутує над впливом етнічної спільноти на одиниці та спільноту. Два перші есеї у 1974 році опублікував Український Інститут для Дослідів та Інформації; третій та четвертий есеї були надруковані в „Українському Тижневику" в 1983 і 1985 роках.

Книжку „Зростання у двох культурах", в ціні 5 дол., можна набути, звернувшись на таку адресу: Svoboda Book Store, 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07302.

У Мавнт Олів коледжі відкрито меморіяльну виставку картин Я. Гніздовського

Мавнт Олів, П. Каролайна. — Тут в коледжі Мавнт Олів колишній випускник цієї школи з 1959 року д-р Е. Лі Ґловер з місцевости Еверет у Пенсильванії заснував постійну колекцію, Якова Гніздовського, яка буде виставлятися у Мой бібліотеці цього коледжу, як пам'ятка мистцеві Я. Гніздовському.

Д-р Ґловер заприязнився з маестром Гніздовським ще в 1960-их роках і ця приязнь тривала аж до смерти українського мистця в 1985 році. Впродовж років він скуповував дереворізи Гніздовського і декілька з них був випозичив цій бібліотеці на відкриття новозбудованого будинку в 1968 році. Тепер він ці дереворіди передав на власність бібліотеки, як частину постійної збірки. Повна збірка включає 52 дереворізи і один рисунок чорнилом

Сам д-р Ґловер, професор біології в повітовому коледжі, Монтґомері, заявив, що „я завжди мав почуття, що дереворізи Гніздовського і архітектура бібліотеки Мой, дуже до себе підходять". Промовляючи на відкритті, д-р Ґловер сказав, що на його думку „це є найбільша збірка картин Гніздовського, яка пос-

(Закінчення на стор. 3)

СЕМІНАР ДИРИҐЕНТІВ

Едмонтон. — Тут заходами Українського Музичного Товариства Альберти від 13-го до 18-го серпня ц.р. в Інституті св. Івана відбудеться XIII семінар хорових диригентів. За точнішими інформаціями треба телефонувати на ч (403)474-9774 або писати до Ukrainian Choral Conduktors Seminar 11728 - 97th Street, Edmonton, Alberta, T5G 2YI Canada.

ШЛЯХАМИ ПРОФЕСІЙНИХ УСПІХІВ

Дорівняти старшим в банковій праці не легко

Софійка Косачевич в редакції „Свободи" під час інтерв'ю.

Джерзі Сиτі, Н.Дж. (О. Кузьмович). — У нас появляється одного дня в редакції молода скромна людина, яка ніяк не готова „щоб про неї писати". А все ж ми знаємо від інших про її виїмкові на молодий вік професійні успіхи, і тому хочемо, щоб вона нам дещо про них розповіла.

Вона — мешканка Чикаґо, дочка відомого українського громадянина Зенона Косачевича, що активний не лише в громаді, але й в церковному житті, а вже зокрема він захоплений член церковного та інших хорів.

Соня — ще в середній школі була дуже справною в знанні книговедення і тому постановила в тому напрямі далі прицювати та вишколюватися. Після закінчення коледжу із банкової ділянки — Софійка працювала у різних фірмах, а, закінчивши ще окремий курс, вона вже від 1980 року іде щораз вгору, вибиваючись на передові місця, де б вона не була.

Важко прямо зрозуміти, що ця молода людина почала працю у банківництві, маючи лише 18 років, але, як розповідає нам, їй ніколи не стояло на перешкоді те, що вона була завжди наймолодшою. Навпаки, старші і більше досвідчені працівники допомагали, а її пильність і бажання вибитися мусіли кожному імпонувати. Треба справді любити своє звання і працю,

(Закінчення на стор. 3)

ОТЕЦЬ В. РОМАНЮК ПРИЇЖДЖАЄ ДО С. БАВНД БРУКУ

Як повідомляє канцелярія Консисторії УПЦеркви в ЗСА, отець Василь Романюк і його син Тарас, які минулого тижня прибули до Канади з України, візьмуть участь у запланованих святкуваннях Тисячоліття Хрищення України в суботу і неділю, 6-го і 7-го серпня ц.р., в С. Бавнд Бруку, Н.Дж. На фото вгорі — о. Романюк (справа) і син Тарас на летовищі в Торонто минулого тижня.

(Фото: І. Корець)

У СВІТІ

У ЖЕНЕВІ ВІДНОВИЛИСЯ переговори у справі врегулювання становища у Південно-Східній Африці. У переговорах, що проходять під егідою З'єднаних Стейтів де беруть участь представники Південно-Африканської Республіки, Куби і марксистського уряду Анголі. Виступаючи на пресовій конференції, заступник міністра закордонних справ СССР Анатолій Адамишин заявив, що, на його думку, останнім часом появилося кілька позитивних моментів, які дають можливість сподіватися на укладення в найближчі тижні справедливої угоди. А. Адамишин сказав, що „Совєтський Союз має намір використати свій престиж і вплив для успішного вирішення всіх реґіональних конфліктів". Переговори в Женеві проходять під головуванням заступника державного секретаря ЗСА Честера Крокера, який давно і покищо безуспішно намагається виробити компромісові рішення у справі Анголі і Мозамбіку. Делегація ПАР на переговорах настоює на виведенні з Анголі більш як 50-тисячного кубинського корпусу, вважаючи його присутність прямою інтервенцією і головною загрозою стабільности.

МІНІСТЕР ВНУТРІШНІХ СПРАВ РСФСР Пйотр Богданов повідомив, що у кримінальний кодекс республіки внесена відповідна стаття, яка передбачає покарання за участь в несанкціонованих демонстраціях. За словами П. Богданова, за останні півроку у Москві без дозволу властей відбулося 246 мітинґів і демонстрацій. Перша стаття передбачає за перше порушення кару до 300 карбованців і позбавлення свободи на 15 діб, а за наступні — кару до 1,000 карбованців і позбавлення свободи на термін до двох місяців. Особи, які порушать громадський порядок під час недозволеної демонстрації, можуть бути засуджені до кари до 2,000 крб. і до ув'язнення на термін до двох років. Богданов також заявив, що міліції буде дозволено користуватися ґумовими палицями. Міністер не виключив, що в майбутньому патронування вулиць буде проводитися з собаками. Відомо, що покищо дістати дозвіл на проведення неофіційної демонстрації чи мітинґу в СССР практично неможливо.

ПІД ЧАС ЧОТИРИДЕННОЇ поїздки по Совєтському Союзі секретар департаменту оборони ЗСА Френк Карлуччі відвідав у середу, 3-го серпня, севастопольську військову базу. Повідомляють, що Ф. Карлуччі піднявся на поклад сучасного совєтського бойового корабля. Чорноморські військово-морські бази повністю закриті для чужоземців. Останнім американським державним діячем, який побував у Севастополі, був президент Френклін Рузвелт.

ПАСАЖИРСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ, на покладі якого було 40 нікараґуанців і десять релігійних активістів зі ЗСА, був обстріляний з прибережних джунглів ріки Ескондідо на сході країни. Два нікараґуанці вбиті і 27 поранені. Серед поранених — американський священик Лушіюс Вокер. Пасажирів-американців терміново доставили гелікоптером у Манаґуа, звідки дочка постраждалого священика Ґейл Бокер дала телефонічне інтерв'ю кореспондентові Ассошіейтед Пресс. „Інцидент ще більше переконав нас в необхідности припинення достави зброї контрас, — заявила Ґ. Вокер. — Вони не могли не бачити, що мають справу з пасажирським кораблем". На закінчення Вокер, правда, визнала, що на верхній палубі корабля перебувало коло 20 вояків сандіністської армії у військовій формі і зі зброєю. Цікаво, що у вояків ніхто не стріляв. Сандіністи заперечили будь-яку причетність до інциденту.

БОЛГАРСЬКЕ ПРЕСОВЕ агентство БТА повідомило, що у вівторок, 2-го серпня, незабаром після злету з софійського летовища втратив контролю і розбився пасажирський літак ЯК-40. Загинуло 23 особи з 37, що були на покладі. 14, які залишилися в живих, у тяжкому стані доставлені у шпиталі. Після повідомлення про катастрофу софійське летовище було закрите на кілька годин. Літак, що розбився, належав державній болгарській летунській компанії Балканейр і летів зі Софії до Варни. Представник софійського летовища повідомив, що серед пасажирів, які загинули, був один совєтський громадянин і один югослав. Всі інші — громадяни Болгарії. Для розслідування причин катастрофи створена урядова комісія.

У МАНІЛІ БЕЗ попереднього повідомлення про це, відновилися американсько-філіппінські переговори, головною темою яких стала справа про суму компенсації, яку виплачують З'єднані Стейти за використання військових баз на території Філіппін. В їх число входять велика військово-морська база Субік-бей і летунська — Кларк'с. Переговори були перервані тиждень тому. Оголошуючи про це, міністер закордонних справ Філіппін Рауль Манґляпус обвинуватив американську сторону у „незговірливості". ЗСА виплачають Філіппінам щороку 180 міл. дол. за право користування п'ятьма військовими об'єктами в цій країні. Маніля вимагає щорічної компенсації в сумі 1.2 біл. дол.

В СССР РОЗТОРОЩУЮТЬ СТАЛІНА

Москва. — Сенсаційною подією було в Москві висвітлення дуже відвертого документального фільму, в якому підтверджено, що таємні відомості про атомову бомбу Москва отримала від німецького втікача Клявса Фукса, якого на Заході ув'язнили за шпигуньство.

Фільм на телевізійних екранах оглядали мільйони глядачів в понеділок, 1-го серпня ц.р. В ньому було також представлено розгромлюючий портрет довголітнього совєтського диктатора Йосифа Сталіна, як людину-параноїка, який трактував своїх громадян як ворогів.

Коментатор фільму „Риск II" сказав: „Фукс щиро вірив в те, що таємниці атому не повинні знаходиться в руках тільки одної групи і тому з власної ініціятиви передав таємниці атомової бомби совєтам".

Сорок років СССР відпекувався від будь-яких стосунків з Фуксом, який пробував знайти притулок в Англії від нацистської Німеччини. Під час Другої світової війни він працював у найбільш засекреченій американській програмі продукції бомб в Лос Алямос, Ню Мексико.

Ув'язнений після війни в Англії і засуджений на 14 років тюрми, Фукс признався до передання СССР таємних відомостей з огляду на свої ідеологічні переконання. Після звільнення з тюрми поселився у Східній Німеччині, де прожив до своєї смерти у січні 1988 року.

В інших сценах фільму, якого висвітлення мало на меті підкреслити ще один крок гласности у дискусіях про політичні та історичні події СССР, яким сприяє теперішній кремлівський вождь Міхаїл Горбачов, фільм поставив Сталіна поряд з Адольфом Гітлером і китайським Маозедонгом, як диктаторів котрі принесли біль і страждання своїм людям і цілому світові.

У фільмі виявлено, що шеф сталінської служби безпеки Лаврентій Берія, розстріляний в 1953 році, був відповідальним за програму атомових дослідів в СССР. Показано у фільмі ніколи досі небачені кадри як совєтські вояки здавалися масово в німецький полон з вибухом війни 22-го червня 1941 року. Фільм твердить, що по закінченні війни Сталін знайшов нового ворога і розпочав переслідування в пізних 1940-их роках, щоби тортурами і страхом навчити людей підданства його авторитетові. Говориться у фільмі і про те, що старший науковець-академік Петро Капиця в 1980 році сам один переконав Академію Наук щоб не виключати з неї дисидента фізика Андрея Сахарова.

Режисером фільму є Дмитро Баршевскій за скриптом Наталії Віоліної, фільм є продовженням попереднього фільму, який в СССР оглядали минулого року.

Випустили М. Руста

Бонн, Західня Німеччина. — У Франкфурт з Москви прибув 20-річний західньонімецький летун-любитель Матіяс Руст, який 28-го травня минулого року посадив одномоторний спортовий літак „Сесна-172" на Красній площі у совєтській столиці. За це німецький летун був засуджений на чотири роки. Апеляційна інстанція залишила присуд в силі, однак боннські власті увесь цей час настоювали на звільненні М. Руста і нарешті добилися успіху.

Справу про ролю Руста порушував минулого тижня у Москві міністер закордонних справ Західньої Німеччини Ганс-Дітріх Геншер, який побував там для підготови візити федерального канцлера Гельмута Коля у Совєтський Союз. У середу, 3-го серпня, совєтські власті повідомили амбасаду Західньої Німеччини в Москві про те, що Матіяс Руст помилуваний і звільнений.

М. Руст проживає у місті Ведель, що знаходиться 10 км на захід від Гамбурґу. Кореспондент агентства Ассошіейтед Пресс намагався взяти інтерв'ю у матері Руста Моніки, але його не пустили в дім гроє репортерів журналу „Штерн" — гамбурського тижневика, який купив право на висвітлення епопеї молодого летуна.

Почувши про звільнення Руста, біля Лефортівської в'язниці, де він відбував кару, зібралися західні репортери і фотографи, які позаминулого року зустрічали там же американського кореспондента Ніколаса Данілова, заарештованого за фальшивим обвинуваченням у шпигунстві, але випущеного в обмін на совєтського шпигуна Геннадія Захарова. Але Руст залишив в'язницю раніше. Точно так само його прогавили західні репортери, які з'їхалися на летовище в Шереметьєво.

Згідно з неперевіреними даними, Руста, помилуваного указом Президії Верховної Ради СССР, посадили на літак летунської компанії „Люфтганза", що вилетів з Москви у Франкфурт о 7:15 вечора.

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН наклав своє вето на 299.6-більйоновий оборонний бюджет ЗСА в наступному році, при тому обвинувачуючи демократів, що вони ідуть шляхом „послаблення і пристосування" у політиці оборони. Президент сказав, що, накладаючи вето на цей законопроєкт, він протестує проти „помилок і браків" в бюджеті, які наражають на небезпеку ним розширену потужність Америки і підбивають становище ЗСА у переговорах із Совєтським Союзом.

РЕЖИСЕРИ ФІЛЬМІВ і телевізійних програм та письменники-сценаристи після 22-тижневого страйку дійшли до тимчасового премир'я. Цей страйк, крім того, що є найдовшим в історії Голливуду, позначився ще й тим, що вже спізнив початок нових телевізійних програм наступного сезону. Покищо немає жадних вісток про новий контракт між профспілкою сценаристів і профспілкою фільмових і тлевізійних режисерів.

ДЖАН ГЕРРІНҐТОН, СЕКРЕТАР Департаменту енерґетики запропонував, щоби негайно побудувати два нові нуклеарні реактори в Південній Каролайні і в Айдаго для заміни існуючих застарілих і склонних до аварій реакторів, які є ядром утримання крайового арсеналу нуклеарної зброї. Праця над таким проєктом мала б тривати біля 10-ох років й коштувала б 6.8 біл. дол. Критики кажуть, що це буде коштувати куди більше та й взагалі квестіонують потребу нових реакторів.

МАСОВИЙ ВИЇЗД СІЛЬСЬКОГО населення Америки, ще більше загострений занепадом сільського господарства, приневолює багато малих віддалених містечок уживати різних принад для нових поселенців. Цими приманчивими засобами є різного рода податкові улегшення для нових мешканців і підприємців.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street Jersey City N.J. 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Subscription 1 year — $40.00 6 months — $22.00 3 months — $12.00 UNA members 1 year — $15.00 Change of address $1.00 Make check or money order payable to Svoboda

Postmaster Send address changes to

Svoboda 30 Montgomery Street Jersey City N.J. 07302
Tel (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City N.J.

Статті і дописи підписані авторами не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00 на півроку — $22.00 на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City N.J. 07303

Проблема виборів для Республіканської партії

Такої проблеми з початком цього року не було. У Демократичній партії панував хаос; її чоловий кандидат скомпромітувався і відпав, з-посеред сімох інших не було ні одного, який міг би рівнятися своїми кваліфікаціями і форматом із заступником президента Джорджем Бушем і провід Республіканської партії не мав найменшого сумніву, що Білий Дім залишиться в її руках. Але в ході передвиборів і після конвенції Демократичної партії ситуація значно змінилася. Губернатор стейту Массачусетс Майкл Дукакіс несподівано придбав собі популярність, у стейтових передвиборах він відсунув набік усіх інших суперників і здобув стільки делеґатів, що отримав номінацію на офіційного кандидата Демократичної партії зараз у першому голосуванні, сенатор Ллойд Бентсон із Тексасу, якого зараховують до консервативного крила Демократичної партії, погодився на пост заступника президента з Дукакісом, як президентом, муринський проповідник Джессі Джексон заявив готовість пропаґувати за Дукакісом, Демократична партія заманіфестувала свою єдність і переведені різними ґазетами опити виявили кращі шанси успіху у листопадових виборах Дукакіса, як Буша. Навіть такий поважний американський коментатор, як Джеймс Рестон, ставить на рівну дошку Буша й Дукакіса і не виключає, що кожний з них, хоч не має прикмет Роналда Реґена, був би добрим президентом, як добрим президентом виявився був Ґаррі Труман, власник крамниці з одягом.

Усе це створило для проводу Республіканської партії проблему. Конвенція цієї партії відбудеться 15-го — 18-го цього місяця в Ню Орлінсі. Джордж Буш не має суперництва і буде визначений цією конвенцією у першому голосуванні, як офіційний кандидат Республіканської партії на президента. Ідеться про те, щоб до того часу і в часі від конвенції до листопадових виборів не тільки змінити в широких колах американського суспільства настрої у користь Буша та в некористь Дукакіса, але й виграти вибори. За газетними інформаціями відбулася у цій справі велика конференція у Білому Домі, на якій розподілено ролі, при чому президент Реґен, який все ще користується в широких колах американського народу великою популярністю, візьме на себе завдання, — як він сам заявив — „сказати правду" про його восьмирічну діяльність. Він, Реґен, не має поручати Джорджа Буша і взагалі говорити про кваліфікації та програму Буша, а буде тільки спростовувати закиди, роблені Дукакісом і його пропаґандивним апаратом на адресу „епохи реґенізму".

У плянуванні виборчої кампанії республіканської партії є все ще одне велике пусте місце: хто буде кандидатом на заступника президента. Джордж Буш заявив журналістам, що він, вислухавши різних порад, сам рішатиме у цій справі і проголосить свій вибір щойно на самій конвенції, або безпосередньо перед нею. Проголошено тільки вістку, що головним промовцем на конвенції Республіканської партії буде Джін Кирпатрик, колишній амбасадор в ООН, тепер професор політичних наук у Джорджтавнському університеті у Вашінґтоні. Її називають також, як одну з можливих кандидатів на заступника президента, але водночас піддають це під великий сумнів, бо вона, при всіх своїх першорядних кваліфікаціях, належить до цього крайнього консервативного крила партії, яке відстрашує потрібних для виборчої перемоги демократів. Називають найчастіше прізвища сенатора Боба Дола, який у ході передвиборів зрікся був дальшої кандидатури, та Елізабет Дол, яка була членом Уряду Реґена і могла б приманити голоси жінок. Все це тільки гіпотетичні комбінації. До комбінацій належать пророцтва, що виграє Дукакіс, бо американці „люблять зміну", як теж твердження, що ніби призначена вже Республіканською партією сума понад 40 мільйонів дол. на телевізійну і часописну виборчу аґітацію та особи самого Буша і вибраного ним кандидата на заступника президента перехилять терези листопадових виборів у користь Буша. Час летить суперсонічною швидкістю — листопад ось-ось за дверима, а тоді побачимо чия візьме верх.

Д. Б. Чопик

СЕНСАЦІЙНІ СПОГАДИ ПРО Б. АНТОНЕНКА-ДАВИДОВИЧА

Спогади, про які іде тут мова, написав російською мовою спів'язень совєтських концтаборів Олександер Хахуля. Їх перекладав на українську мову наш австралійський письменник Дмитро Чуб, давши їм заголовок: „Б. Антоненко-Давидович у пазурях чекістів." Спогади. (Мельборн, Австралія, 1987 р., стор. 215). Ці спогади про одну підневільну людину цієї горезвісної інституції ширші ніж чисто біографічні. В них автор показав не тільки життя й загибель багатьох каторжан, але і дав яскравий опис цілої низки типових чекістів-самодурів, садистів і звихнених типів, від зворобливих рішень яких залежали життя і смерть мільйонів засланців. На прикладі жахливої долі Антоненка-Давидовича автор показав, як урядові збоченці знущалися над беззахисним письменником, як били його по голові при допитах, як забороняли йому писати й за недозволене писання саджали його до ізолятора, де легко можна було збожеволіти, опинившись у напівтемряві, без світла, без огрівання в холодні дні, без ліжка, де зі стін капала дощова вода, а крізь діри у стінах дув постійно холодний вітер.

Після війни штрафним засланцям у цих таборах не було числа. Автор так про них пише: „Було це в кінці лютого 1953 року. Хапали тоді всіх підряд за провину і без провини. Любого невинного уміли робити не тільки винним, але уміли примусити признатися до (суґерованої ними — ДБЧ) провини. Людина людині в ту пору піднесення сталінського терору була кровожерним і нещадним вовком. Людей у таборах не встигали ховати, а їх усе не зменшувалось". А як же ховали тіла цих нещасних жертв? — ось приклад. В'язні (Антоненко-Давидович і автор спогадів) дістали дозвіл провести товариша-лікаря у нещасті в останню дорогу: „Лікаря роздягли й голого поклали на віз, який супроводжує два погребники-в'язні та три конвої. Коли віз під'їхав до глибокого довгого яру за табором, погребники взяли померлого, один за руки, а другий за ноги, розгойдали і жбурнули просто на дно в яр, де було повно води і болота. Всі дивилися, як тіло поволі зникало, занурювалось у болото". Борис А-Д. був так вражений таким похороном близької йому людини, що не міг рушитися з місця. А „у тім яру в такий спосіб було поховано вже тисячі трупів". Боже! Як усе це міг витримати нарід!? А витримав...

А як же жили сатрапи-наглядачі над народом? — Про їх головного начальника, генерала Гвоздевського, у споминах говориться таке: „щоб відбути нараду з офіцерами-чекістами та начальниками окремих підвідділів, генерал їхав поїздом, у складі якого і вагон-ресторан, вагони для десятьох секретарок-любовниць та численної обслуги, включно з кухарями. За два дні там побудували цілий виселок з будинками для життя генерала, його обслуги та 'секретарок', включно зі залею для нарад... 122 офіцери-чекісти з'їхались з усієї околиці, з численних таборів, щоб зустріти своє начальство..." А про один з таких же таборів чи підтаборів автор пише так: „...чекістів навколо сила силенна. Навіть не віриться, що їх тільки в одному управлінні така сила. І всі ж на величезних окладах (місячних платнях — ДБЧ), перед якими платня інженерів — справжні дрібниці". Їх влада, особливо на переходових етапах була найстрашніша. „За десять років сидіння в таборах я добре вивчив звички конвою, особливо, коли конвоюють офіцери, і знаю, що означає наказ зійти з дороги на бік... Скільки моїх товаришів в'язнів було застрелено конвоєм під час етапування! Їм немає рахунку. Одного разу стріляли і в мене. Я ішов у колоні крайній справа. Я був худий і охлялий. Мене хитало вітром. І от я хитнувся праворуч і ледь більше, як належить. Пам'ятаю, я трохи не впав тоді. І відразу ж гримнув постріл. Стріляв конвоїр узбек. Куля пройшла у мене під рукою, вирвала жмуток від поли... — „Крок праворуч від стежки, крок ліворуч... я вважаю втечею й застосовую зброю без попередження". — Ох, як соромно й жахливо представляти собі цивілізовану систему, де не законно вибрані, а спеціяльно добирані „одиниці привласнили собі право убивати людей іменем закону... Закону, який вони самі собі придумали на догоду". Так під час розлюченого сатанізму „чекісти могли робити будь яке нехтування прав людини. Людей убивали, як мух, без потрясення совісти, без всякого людського милосердя. Людей незаплямованих...", яким був і Б. Антоненко-Давидович і автор цих жахливих спогадів.

Ці спогади дорогі нам і важливі тим, що розкривають невідомий відтинок життя і страждань видатного письменника, який міг був створити для нашої літератури талановиті твори-шедеври. Йому не дали цього зробити. Він помер, відбувши, замість 10 років, 21 рік заслання... Книжку цих спогадів можна набути у видавництві „Ластівка". 36 Perry St., Newport, Victoria 3015, Australia.

Омелян Твардовський

ЩЕ ПРО ЦІ КОШМАРНІ СТАЛІНСЬКІ ЧАСИ

Наче гриби по дощі появляються у совєтській пресі, все нові факти про ці жахливі, страшні часи сталінської ери, коли цей комуністичний „божок" відбирав життя мільйонам у нічому невинних жертв, особливо українського народу. Не щадив цей грузинський виродок, вірний слуга російських шовіністів, — українських патріотів, інтеліґенції ні селян для яких створив пекло на землі російської імперії. Про 7-10 мільйонів українських селян, що померли внаслідок штучно створеного голоду, відомо вже й народам вільного світу. На жаль, не ознайомлені народи цього світу про мільйони вивезених в далекій Сибір, Соловки й інші примітивні закутки червоної імперії, де велика їх більшість загинула в нелюдських умовинах. І врешті ще й досі непоінформований вільний світ про масові сталінські морди сотень тисяч української інтеліґенції в перших днях війни з гітлерівською Німеччиною. Чи не прийшов вже найвищий час, щоб українці у вільному світі задокументували й ті кошмарні сталінські часи?

Завдяки новій ері, Ґорбачівській „гласності", про ці чорні діла Сталіна, особливо над поневоленим українським народом, останньо пищуть вже в офіційних совєтських газетах і журналах. Історію не переробиш". Як ненажери-павуки, розбігалися вусибіч мереживом вулиць „чорні воронки". Один з них сонячного серпневого дня 1938 року підкотив до стадіону, де щойно провів черговий футбольний матч київський динамовець Констянтин Щегоцький..." — Так розпочав свою розповідь у київській „Спортивній Газеті" Ч. 63, — В. Буданов, під наголовком „Дожити до надії".

У цій розповіді йдеться про відомого в Україні славного футболіста Щегоцького, з яким до речі в 1940 — 41 роках в київському клюбі виступив популярний в Західній Україні Олександер Скоцень. Ось яка доля зустрінула Щегоцького в часі сталінського лихоліття. „...Ми знаємо, — пише Буданов, чим вони були для нас, ці тридцяті роки. Ми пишаємось тим, що були ентузіязм і велика віра. Ця віра врятувала нас у велику вітчизняну,(автор має на думці — війну). Але ми сумуємо, що віддали віру людині, яка, ставши богом, терни з божеського вінця наклали на нього, народ... Так, про сталінську любов до „простого народу" написано вже багато. І, мабуть, про криваву цю любов будуть ще не раз говорити... І все ж таким, можливо, був такий соціяльний оазис, де жили люди, гарантовані від нічної візити? Знаємо ж, не було! І все ж таки...

Так хочеться, щоб усміхнених фізкультурників, молодих, красивих, обминула чаша сія. — Ну, скажіть, будь ласка, продовжує Буданов,-чим міг загрожувати футболіст? Гравець? Хто він у порівнянні з командармом, маршалом... Коли Констянтина Щегоцького привели нарешті до камери, де 106 чоловік чекали своєї долі, чекали без жадної надії, де смерть дивилася кожному в очі, вони спитали: Ти хто? — Футболіст... Це був таки сміх. Справжнісінький реґіт. Крізь сльози. Тут, у камері, серед 106 дев'яносто чотири орденоносці. Науковці, інженери, лікарі, військові. Вони добре розуміли — не до сміху. І сміялися...

Констянтин Щегоцький, — пише Буданов, — був найяскравішим нападаючи в українському довоєнному футболі. Капітаном і тренером київського „Динамо" від 1933 року. 'На Щегоцького', ходили болільники, і слава його була просто всенародною. Тому його нагородження разом з такими корифеями совєтського футболу, як Петро Дементьєв, брати Старостіни, Анатолій Акимов, орденом „Знак пошани" сприйнялося шанувальниками найпопулярнішої гри дійсно, як підсумок „великих заслуг у розвитку совєтського спорту". Саме так було написано у газеті „Красний спорт". Очевидно згадані російські футболісти долі Щегоцького не зазнали, вони сини панівного народу червоної імперії, але про це Буданов наразі писати не може (о. т)

Словом, — продовжує автор, — щасливою людиною був у літку 1938 року славетний футболіст Констянтин Щегоцький. Дотепний, відвертий хлопець... Він любив веселу компанію, любив футбол, життя... Слава йому не дошкуляла, а орден... Та, що й казати, він був першим в Україні футболістом-орденоносцем. І раптом... Це раптом прийшло до нього сонячного серпневого дня у вигляді двох чоловіків, які назвалися працівниками органів внутрішніх справ. Тільки закінчилася гра з ленінградцями, і Констянтин збирався до каси, одержати заробітну платню, а потім з дружиною пообідати в ресторані. Двоє запросили його в „емку", і він поїхав... Ось і будинок на колишній Інститутській вулиці (він був зруйнований війною, на його місці звели Жовтневий палац культури). Його завели у кімнату. Удар, ще удар, а потім тріск полотна сорочки: зірвали орден...

Вивели. На вулиці вже інша „емка" — непрозорі, зафарбовані вікна. Заштовхнули в автомобіль, і за кілька хвилин — будинок народного комісаріяту внутрішніх справ. А ще за кілька хвилин інтенсивний допит.

— Шпигун, — кричить слідчий, — шпигун! Чий? Польський? Турецький? — дивиться на Щегоцького виряченими блакитними.

(Закінчення на стор. 3)

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про расу, що заливає світ

Пригадується мені, як колись давно, десь у затишку українського приходства за кавою велися розмови на тему, як „колись" жовта раса може залляти цілий світ, і білі залишаться їхніми невільниками. Це були розмови, які забувалося зразу після пополудня, але вони для нас, молодших, були страшні, як оповідання старших про „білу пані" чи інших духів, які, звичайно, були темою розповідей влітї.

Десятки років пізніше, у щоденній дорозі долішньою частиною Ню Йорку у напрямі „Свободи", ці розповіді про „наїзд жовтої раси" виринають знову перед очима. Хто із нас сподівався, що будемо свідками вже не страшних казок, які зганяли сон із очей дітвори, а дійсности.

Звичайно, подорозі, мусимо переїхати попри декілька гуртівень городиною, що саме у ранніх годинах розподілюють товар для крамниць у різних частинах міста. В кожній з них бачимо цю саму картину: перед гуртівнею стоїть властитель, представник жовтої раси (часом важко розрізнити — чи це китаєць, кореанець, чи інший), який дає короткі, але різкі накази, а його модерні „невільники" — білі, згинаючись під тягарем, несуть на спинах скрині із городиною до тягарових авт. У ці гарячі, літні, дні носії раз-у-раз обтирають піт з обличчя і це ще більше спонукує нас думати про змінені ролі і про цих жовтих, що „заливають світ", як це колись цими передбачуваннями страшили наші діди, чи прадіди.

Ця картина найбільше різка, але на ній не кінчається сповнення пророцтва. Ми стверджуємо, що найкращі крамниці з городиною та овочами у цілому місті тепер вже є власністю підприємчивих кореанців, чи в'єтнамців, — ми бачимо цих представників жовтої раси, де б ми не були і де б не поїхали. Японці — завзятющі туристи заливають своїми відвідинами так Европу, як Америку, а нерідко купують тут доми та залишаються жити постійно. І багаті і бідні представники всіх жовтих народів уміють собі добре та скоро дати раду — в одних є досить гроша для того, інші є куди пильніші та скромніші від автохтонів і цим скоро дорівнюють, а то і перевищають нас білих.

Ось недавно мали ми нагоду бути на ґрадуації молодого члена родини, що живе в Ню Йорку. У нас на руках залишився список школярів, які саме закінчили перші роки середньої школи. Переглядаючи його, найшли ми аж 12 прізвищ „Кім", 8 „Лі" а 6 „Парк", не говорячи вже про інші, звучання яких не могло давати сумнівів, до якої раси вони належать. Ба, щобільше, дівчата, що мали честь виголошувати промови — це була одна із роду „Кім", а прізвище другої було Ченг. Відомо, що всі представники цих народів дуже добре вчаться, збирають похвали, нагороди і стипендії, а з цим самим підуть напевно скоро вперед.

Присутність їх тут, в Америці, так тепер закріпилася, що наші діти чи внуки, вже зовсім приймають їхнє товариство за самозрозуміле, а їхня національна гордість займає таке чільне місце, що наша дітвора може ще і дещо від них навчитися. Далі, на чергу, прийдуть подружжя — білі одружені з особами з жовтої раси, і вже сьогодні такі існують та приймаємо їх без найменшого здивування.

Отже давні розповіді, ще за нашого життя сповнилися. Але тут зразу виринає запит: ким будемо „страшити" наших внуків?

О-КА

Ще про пам'ятник Шевченкові у Львові

В інформаційні статтейці п. н. „Митарство з пам'ятником Т. Шевченка у Львові", яка була надрукована в „Свободі" з 14-го червня ц. р., я покликався на інформації українського варшавського тижневика „Наше Слово", яке критично оцінило вигляди на побудову цього пам'ятника в наступному році, тобто у 75-річчя Шевченкового народження. Автор статті нагадує, що був проведений конкурс на проєкт пам'ятника, але безуспішно, бо ніодин проєкт не відображував величі Шевченка. Схвалено продовжити конкурс й допустити до нього інші проєкти дев'яти ґруп майстрів з-поміж 41, які брали участь в конкурсі. Всі вони були зі Львова, мимо цього, що „мистецька критика піднімала питання, щоб оголосити новий, республіканського маштабу, конкурс", отже загальний, а не місцевий, львівський.

Та це не єдиний клопіт з пам'ятником. Не менший є із місцем, де мав би постати пам'ятник. Згадана стаття обережно згадує, що у львівській пресі були пропозиції примістити пам'ятник поза центром міста, мовляв, „у центрі і так достатньо пам'ятників,а в нових кварталах міста немає майже жадних", а до того „у час економічної скрутности видатки на спорудження всяких (!) пам'ятників потрібно обмежувати до мінімуму".

На мою статтю відізвався д-р Омелян Бей. В листі до редакції, надрукованім в „Свободі" з 14-го липня ц.

(Закінчення на стор. 3)

Микола Галів

СВЯТКУВАННЯ У РИМІ

V

Ювілейний концерт

У неділю, у вечірніх годинах у просторій ватиканській залі ім. Папи Павла VI відбувся величавий концерт, у якому взяло участь 6,000 осіб. Мистецька програма була дбайливо продумана і підібрана. Блаженніший Мирослав-Іван привітав Папу Івана-Павла II і виголосив привітальне слово з нагоди такої небуденної події. Коли Папа появився учасники концерту відгукнулись довгими оплесками.

Блаженніший Мирослав-Іван у своєму слові звернув особливу увагу на вплив християнства на нашу культуру і вкінці сказав, що з нагоди Тисячоріччя Хрищення Київської Руси дарує Папі скульптуру св. Володимира Великого роботи Лева Молодожанина. Скульптуру цю відкрив Володимир Луців, який, опісля італійською мовою насвітлив розвиток української культури, музики, мистецтва і який на це мав вплив прихід християнства в Україні. Слід підкреслити, що до кожного мистецького хорового виконання В. Луців подав короткі і влучні коментарі та пояснення італійською мовою.

Об'єднані хори „Гомін" з Манчестеру, Англія, Візантійський хор з Утрехту, Голляндія, під дириґентурою Мирослава Антоновича, чудово виконали: гимн до Божої Матері, „О Тебі радується", невідомого автора (XVII ст.), у музичній обрібці М. Антоновича, „С нами Бог та Свят" із Ірмологіона (XVII ст.) і „Божественний гром", невідомого автора (XVII ст.) Кожне виконання слухачі приймали ентузіястично. Наступних три точки — „Слава во вишніх Богу" — Дмитра Бортнянського, „Святий Боже" — Максима Березовського і „Хваліте ім'я Господнє" — Миколи Дилецького виконали такі хори: Ювілейний хор Тисячоліття, Великобританія та „Веснівка", Торонто, Канада, під дириґентурою Ярослава Бабуняка. Виконання були дбайливі, і звучали мелодійно. Слухачі щедро нагороджували виконавців оплесками. Чудово і зворушливо прозвучало „Христос Воскрес" Пилипа Козицького під дириґентурою Квітки Кондрацької у виконанні Ювілейного хору Тисячоліття Візантійського хору і „Веснівки". Також були виведені хороводи „Орлика". Неперевершено прозвучала пісня „Покаяння" — Артема Веделя у виконанні чоловічих хорів, „Візантійського" і „Гомону" під дириґентурою Я. Бабуняка.

Многоліттсвіє Святішому Отцеві, „Сотвори Господи" — Івана Біликовського і „Боже великий єдиний" — Миколи Лисенка у музичній обрібці Олександра Кошиця виконали всі хори разом біля шістсот осіб. Виконання під дириґентурою Мирослава Антоновича прозвучало могутньо. При виконанні многоліттсвія Папа Іван-Павло II просьозився. Концерт під кожним оглядом був на високому рівні. Велика вкладена праця дала гарні висліди. Оплескам авдиторії не було кінця.

Під час хороводів маленькі хлопчик і дівчинка у кошику принесли у подарунок Папі писанки. На закінчення Папа сказав слово. Друкуємо його український текст:

Дорогі Брати і Сестри Українці!

Ще раз і ще раз повторюю вам слова пророка: „Гляньте на скелю, з якої ви витесані, на виритий колодязь, з якого ви постали." (Іс. 51,1).

Ми спом'янули нині цю „скелю" української культури, „з якої ви витесані" і на яку ви такі горді. Вона є мірилом вашої історії, як також вашої Церкви, що „як гармонійний хор, підтриманий голосами незліченного багатолюддя, згідно з безліччю модуляцій, барв і сполук, возноситься на Божу хвалу." (Апостоли Слов'ян, 17).

Дякую всім, що влаштували це торжество, артистам і співакам — людям мистецтва і культури — та запевнюю мої молитви за всіх творців слова музики і пісні, як також за увесь культурний світ великого українського народу на Батьківщині і в діяспорі, і від серця, разом з Владиками вашої Церкви, тут присутніми, і з Кардиналом Мирославом Іваном Любачівським, уділяю Апостольське Благословення.

Опісля Папа приступив до виконавців концерту і разом з всіма став до знімки, а поруч з ним Блаженніший Мирослав Іван і всі наші владики. Неділя, 10-го липня була кульмінаційною точкою святкувань Тисячоліття Християнства України у Апостольській Столиці. Це були неповторні дні нашого відзначення.

У понеділок, 1-го липня о год. 9:30 відбулась Архиєрейська Служба Божа у базиліці св. Павла, під час якої співав „Візантійський хор" з Утрехту під дириґентурою М. Антоновича. Ввечері цього ж дня відбувся концерт української духовної музики у церкві св. Андрея, у якому взяли участь Український камерний хор з Варшави, під дириґентурою Я. Полянського, Веснівка, Візантійський хор, Хор тисячоліття і Ювілейний хор тисячоліття. Цього ж самого дня у пообідніх годинах в Українському Католицькому Університеті відбувся шестий З'їзд Українського Патріярхального Світового Об'єднання УПСО, про який є звідомлення на іншому місці.

Офіційні святкування Тисячоліття Хрищення України відбулись 12-го липня 1988 р., тоді Архиєрейську св.Літургію над гробом св. Йосифата у базиліці св. Петра служив Патріярх Мирослав Іван у сослуженні всіх Владик і багатьох священиків. Співали два хори — з Нюарку церкви Івана Хрестителя під дириґентурою Михайла Добоша та з Ванкуверу, Канада, церкви Пресвятої Богородиці під дириґентурою Василя Шміґеля, виконання якого було добре. Дбайливо опрацьовану проповідь виголосив секретар Священної Конґреґації для Східніх Церков Владика Мирослав Марусин.

Слід підкреслити, що про святкування Тисячоліття Хрищення Руси-України появились майже у всій італійській пресі, а найбільше в Осерваторе Романо обширно інформуючі статті з світлинами. Всі промови Папи були надруковані в згаданій Осерваторе Романо. Виразно було видно, що ідеться не про російське, але українське Тисячоліття Хрищення Руси-України.

(Закінчення на стор. 3)

Ще про ці...

(Закінчення зі стор. 2)

мертвими, наче порцеляна, очима...

Довго, — пише Буданов, — потім згадував ці величезні мертві очі Констянтин. Чому вони такі?... Потім карний злочинець, який приходив голити 'політичних', скаже: —

— Марафет. — Що? — Кокаїн, дурню! Це буде потім, а зараз футболіст стояв перед слідчим у кімнаті номер 21, четвертий поверх.

І на це несамовите: „Шпигун! Португальський! Румунський!" — з безнадією приреченого вперто: Ні, ні, ні"...

Потім Щегоцький дізнався: у доносі було написано, що він син польського графа і у Варшаві спілкувався з тамтешньою розвідкою... Фантазії донощикові не бракувало. В руках у слідчого ніжка від стільця. Він б'є ніжкою. Б'є люто, безжально. По голові. Людина вже на підлозі. Непритомна. — Встати! Встати, твою... — знову б'є, на цей раз лискучим чоботом... Стоїть Констянтин Щегоцький, улюбленець київських дівчат, душа веселої компанії, і ледь, розтуляючи губи: — Ні, ні, ні...

Так він стояв дванадцять діб. Падав, непритомнів, і знову стояв... Валялася на підлозі закривавлена ніжка від стільця. Байдуже дивився, як беруть руку і пальці затискують дверима. Добротні двері, дубові...

Через п'ятнадцять місяців він вийде на волю. Буде довго згадувати, куди йти, а потім знову — таки згадувати. Адресу матері. Не минулася так ніжка від стільця. Щось з пам'яттю. Коли він вийшов на волю, пише далі Буданов, — мерщій на пошту: дати телеграму матері... Взяв папір, ручку і... забув. Забув адресу! Рідного дому, де виріс... Минув кошмар дванадцяти діб. Кошмар інтенсивного допиту.

Щегоцького кидають до камери смертника, якому вирок вже винесено. Людина здригається, почувши будь-який шум у коридорі: 'За мною!' Знайшовши у себе сили й спокійно сказав Щегоцькому: — Ти, хлопче стій до кінця. Не погоджуйся. Ну, а якщо зрозумієш: не витримати більше, скажи, як, я шпигун. Але з усіх сил намагайся не назвати ніяких прізвищ... А потім — камера, яка 'веселим' реготом зустріла футболіста-шпигуна. Сто шість чоловік було там. Потім вісімдесят. Викликали людину, вона прощалася, і все. А що далі? Табір, смерть? Невідомо.

Азбука в'язниці. Перестукування. Кухоль денцем до стіни, до неї — вухом і вистукуєш: „Що там, на волі?" Новин було небагато. Переважно внутрішні. Що й казати, навіть рідні люди боялися приходити на побачення, приносити передачі. Це ж подумати тільки: дбає про ворога народу. „Вороги" це розуміли. Були ж діти. Треба було про них подумати... Дивиться на свої ноги Констянтин. Ноги футболіста. Після тих 12 діб вони стали товщі за власну талію. А потім нічого. Не дуже-то й боліли, а якось нудили, можливо, грати хотіли... А надворі зима. Двадцять два градуси морозу в камері. Бетонна підлога...

„Щегоцький, збирайся!" — таке якось почули в камері. Куди? Що це значить? Люди підходять, допомагають, ховають у брудну білизну скибочки хліба, приховані цигарки „Бокс". Якщо на волю — викинеш, а якщо... Там згодиться... Це була воля. Віддали згодом і орден... Констянтин Щегоцький зумів довести свою непричетність до будь-яких шпигунських організацій. Він стояв до кінця. Знайшов сили своє. Ні! відстояти.

В умовах — продовжує Буданов, — коли у суспільстві панувало право. 'Вмочай-пиши' коли донос, кілька слів, надряпаних на папірці, вирішувало долю, а сама доля людська цінувалася, як сміття на дорозі — такі категорії, як стійкість, якісь докази, логіка мали таку ж вартість, як те сміття... Щегоцького просто відкинули. Як непотріб. 'Подумаєш-футболіст...' Були справи важливіші. Військові, вчені чекали своєї смертної години. І такий широкий жест, як звільнення футболіста через п'ятнадцять місяців нічим не вмотивованої в'язниці, і ще якої в'язниці, тоді можна було розцінювати, як акт величного милосердя. Щегоцький ще грав. Його викликали до республіканського НКВД і спитали — Як кістки, цілі? — Дещо залишилося. — Тоді до санаторії, підлікуватися і треба грати... Народ хоче бачити свого героя.

Тоді-от й пішла по Києві чутка: Щегоцький зв'язався великим коханням з жінкою шведського консула. Отакої! Принаймні так пояснювали болільники довгу відсутність кумира. Ну, звичайно, ніякого консула, тим більше його жінки, не було... Але було таке зручне пояснення... Щегоцький прожив велике життя. Йому вже добре за сімдесят... Історію не переборещ. Але дивитися на неї треба відверто, об'єктивно, неупереджено..." (Кінець цитат статті Буданова).

Немає і не може бути прощення червоним російським верховодам та їхнім співробітникам типу Сталіна, Кагановича і тисяч інших, що поповнили акт геноциду: що фізично нищили український нарід.

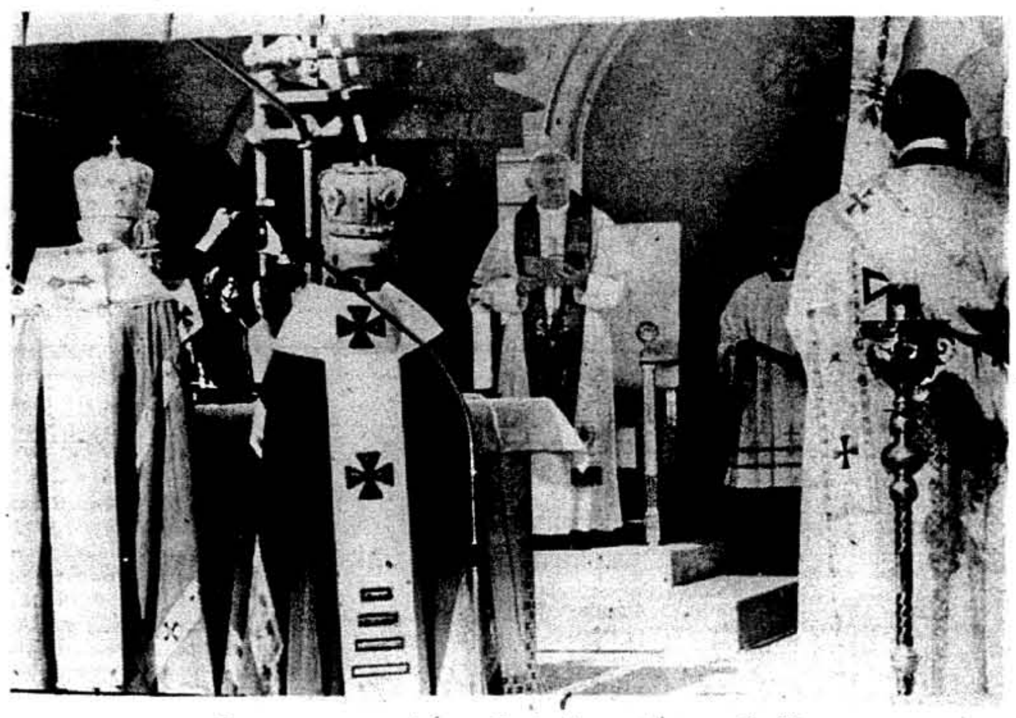
Українці у вільному світі та в Україні не можуть допустити до цього, щоб світ про це забув. Правосуддя обов'язково повинно відбутися.

Святкування у Римі

(Закінчення зі стор. 2)

Загальний вид на базиліку св. Петра в Римі.

Папа промовляє до українців біля собору св. Софії.

Голова Ділового Комітету Тисячоліття в ЗСА д-р Юрій Солтис з Папою Павлом Іваном II.

У цілому святкування Тисячоліття Хрищення Руси-України пройшли понад усякі сподівання неповторно величаво. Всім орган'заторам, виконавцям програм, хористам належиться велике признання. Можна сподіватись, що за якийсь час будемо мати можливість це побачити на фільмі, адже фільмар з Ню Йорку Ярослав Кулинич ці всі події фільмував. Українські прочани поверталися додому із самовдоволенням і радістю, що вони були безпосередніми учасниками величавих і унікально-неповторних святкувань Хрищення Руси-України у Апостольській Столиці разом з Папою Іваном Павлом. Паломники мали нагоду взяти собі на пам'ятку спеціяльно приготований „Молитовник паломника".

ГУБЕРНАТОР МАССАЧУССЕТС і президентський кандидат Демократичної партії, щоби втихомирити всякі поголоски про те, що він в минулому потребував психіятричного лікування, наказав своєму особистому лікареві опублікувати інформації про стан його здоров'я. Особисто на пресовій конференції М. Дукакіс заявав, що ніколи не потребував дотепер допомоги психіятра, як також й те, що не вживає жадних ліків крім пілюлі проти алергії.

МИР І ДОБРОБУТ Є найкращим запевненням перемоги у виборах, у демократичній системі. Тому кандитат, який може виборцям вказати на такі досягнення своєї партії, має за собою вже частинну перевагу. Не зважаючи на те, що економічні і політичні показники вказують саме на такі успіхи Республіканської партії за останніх вісім років, її кандидат на президентську номінацію не має таких успіхів, які повиненби мати. Як твердить сен. Джан МкКейн, якого номіновано на одного з головних промовців на конвенції, діло в тому, що Джордж Буш не має чіткого образу в очах виборців, отже й над цим починають працювати його експерти виборчої кампанії.

Молодь парафії св. Володимира святкує Тисячоліття

Парафіяльний Комітет Тисячоліття українського православного собору святого Володимира в Парма, Огайо, продовжуючи відзначення Ювілею Тисячоліття, влаштував для молоді свято 11-го червня. Всі імпрези того дня були скеровані для дошкільного та шкільного віку нашої громади.

О 9:30 рано отець декан протопресвітер Степан Ганкевич, отці Юрій Сівко та Іван Бручок відправили Молебень. Молебень співав хор дітей школи українознавства під орудою о. Івана Наконечного та Ліди Остапович. Проповідь про Тисячоліття виголосив о. Іван Бручок.

По відправі у парафіяльному осередку наймолодша молодь святкувала цей день народження нашої церкви. Старша молодь приготувала дві хоругви для храму і церковного осередку та читала статті про ювілей, які вони написали. Під звук дзвонів о 12 годині молодь випустила 150 синіх і жовтих бальонів із карточками про Тисячоліття. Кожна дитина отримала малий журнал, приготований на це свято про нашого патрона св. Володимира з іграми на тему Тисячоліття.

Частина парафіяльної молоді собору св. Володимира випускає бальони із карточками про Тисячоліття.

По обіді та святковому торті середньошкільна молодь брала участь у спортових іграх та вечеряла у парку.

Вечером відправлялася Вечірня, в якій молодь взяла участь та приступила до святої Сповіді.

Д-р Ігор Махлай

Дорівняти...

(Закінчення зі стор. 1)

щоб не знеохотитися в так молодому віці, тим більше, коли всі її однолітки все ще були на утриманні родини і на студіях.

Тепер Софійка Косачевич дістала великий аванс до First Jersey National Bank у Джерзі Сиaті. В тому банку вона працювала останні три роки у Чикаго і відзначалась там свтоїм знанням, а передусім охотою та відповідальністю, тож запропонували їй більш відповідне, вище становище в нашій околиці. Вона працює у відділі фінансовому при цінних паперах і її завдання бути посередником поміж шеровцями і банком. Це змушує до контакту з різними людьми не лише у праці, але також, як це у звичаї тут, на товариському форумі, де приходиться іти з клієнтами на вечерю, до театру, і в цей спосіб переговорювати з ними їхні фінансові проблеми.

Нам видається дивним, що така молода людина дає собі раду в складній фінансовій ділянці, але знаємо добре, що поважний банк вміє оцінити відповідальних працівників і тому беззастережно дав нашій гості те становище, яке вимагає багато знання і банківництва і людей.

У відвідинах у нас Софія Косачевич розповідає про всі свої професійні успіхи стримано і скромно, і застерігається цілий час, щоб ми надто її не прославлювали у нашому інтерв'ю.

Важко нам не зробити того, дивлячись на цю молоденьку дівчину, але хочемо вволити бажання, і тому ще лише випитуємося про її життя перед початком цієї банкової кар'єри.

Соня уродженка Чикаго і там жила з батьками в українській дільниці міста. Вона ходила до школи українознавства при церкві св. Миколая, здала матуру, належала до молодечої організації Пласт і пройшла звичайний стандартний шлях молодої української людини.

В родинному житті вона важко прийняла смерть матері у молодому віці, і може ця трагедія спонукала Соню так скоро та серйозно взятися до професійної кар'єри.

Але тепер на новому пості вона вповні щаслива, вона розуміє специфічне життя банку, кожний день приносить її щось нового, а коли людина вдоволена із своєї праці, тоді може знайти і вдоволення з життя.

Надіємося, що Соня піде скоро далі вперед і що це не перший раз ми почули про її непересічні професійні успіхи, дуже несумірні до років її життя.

Ще про ...

(Закінчення зі стор. 2)

р., мабуть, не зрозумівши цитованого, дорікає авторові статті в „Нашому Слові", за те, що саме він „підсуває думку, що шкода витрачати фонди у час економічної кризи". На ділі автор заперечує таке вороже ставлення до пам'ятника й стверджує, що наша громада вважає пам'ятник свідоцтвом своєї епохи й виявляє велику жертвенність на його здвигнення.

Це потверджує д-р Роман Сольчаник у статті надрукованій в „Українськім Тижневику" з 24-го липня ц. р. Звітуючи про велике громадське віче, що відбулося при участі 10,000 до 20,000 осіб у Львові, на якім утворено Демократичний Фронт для переведення „перестройки", він інформує", що на цьому вічу була мова про те, що урядові кола намагаються не допустити, щоб пам'ятник Шевченкові постав у репрезентативнім місці. Збори рішили відкинути резолюцію уряду щодо призначення невідповідного місця під пам'ятник.

Може не буде зайвим згадати тут, що заходи львівського, чи, радше сказати, галицького громадянства в справі пам'ятника Шевченкові, мають свою історію. Коли перед Першою світовою війною ведено акцію побудови пам'ятника Шевченкові у Києві, у Львові при Науковому Товаристві ім. Шевченка утворився окремий комітет, під проводом скарбника НТШ, Паньківського, який переслав йому кілька тисяч австрійських корон.

Історія повторюється. На львівський пам'ятник уже наспіли численні пожертви з усіх сторін України, а то й з-закордону. Слід про це подбати і нашій заморській громаді, окремо, напередодні 25-річчя побудови нашого пам'ятника Шевченкові у Вашінгтоні.

Ярослав Падох

У Мавнт Олів...

(Закінчення зі стор. 1)

тійно денебудь виставляється. Заснування цієї постійної виставки є гідним вшануванням пам'яти Гніздовського, надзвичайної людини і мистця". А професор мистецтва цього ж коледжу Леррі Лін сказав, що „картини Гніздовсього будуь цінним додатком до мистецької збірки Мавнт Олів коледжу, бо в його картинах видно опанування майстерності та відчуття предмету, яке рідко можна зустріти".

Картини Я. Гніздовського можна побачити у різних збірках, включно з музеєм мистецтва Дюк університету, в Болому Домі, Контресосій бібліотеці, в музеї красного мистецтва в Бостоні та Вінніпегу. Дереворізи Я. Гнізловського були включені у чисельні групові виставки, включно з виставкою Американського товариства графічного мистецтва, як також в кількох виставках організованих Американською інформаційною службою в Европі, Азії, Південній Америці та Африці.

В додатку до дереворізів, займався малярством, скульптурою, керамікою, ілюструванням книжок і книжковими знаками.

Ці дані про Я. Гнізловського подали з нагоди відкриття згаданої виставки газети „Голлсборо Ньюз-Аргус" з неділі, 10-го липня ц.р., і „Мовнт Олів Трібюн" з вівтірка 28-го червня ц.р. Газети також подали знімки з відкриття виставки.

Ділимось сумною вісткою
з Родиною, Приятелями й Односельчанами,
що 30-го липня 1988 р. по короткій недузі
заосмотрена Найсвятішими Тайнами відійшла у Вічність
на 56-му році життя
наша Улюблена і Найдорожча
ДРУЖИНА, МАМА І БАБЦЯ

бл. п.

МАРІЯ ПЕЛЕЩУК-ПЛАКСІЙ

народжена в селі Переволока, Булацького району, Україна.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися дня 2-го серпня 1988 року о год. 9-ій ранком в українській католицькій церкві Пречистої Діви Марії в Бріджпорті, Конн., а відтак похоронено на католицькому цвинтарі St. Gates of Heaven, Trumbull, Conn.

В глибокому смутку:
ВАСИЛЬ — муж
донька — ЛІДА з мужем ВАСИЛЕМ
син — СТЕФАН з дружиною ЛЯРИСОЮ
і внуком ДАНИЛКОМ
ближча і дальша Родина в Америці і Україні

„Мама" „Рідної Школи" у Вінніпеґу

Св. п. Іванна Качор

Зовсім несподівано для родини і української громади у Вінніпеґу, в суботу ввечорі, 14-го травня ц.р., відійшла у вічність Іванна Качор, з дому Чернецька, відома і заслужена громадська діячка, пластова виховниця, а передовсім довголітня учителька „Рідних Шкіл" у Вінніпеґу, яку за її виховну працю в школі називали „мамою" „Рідної Школи".

Іванна Качор народилася в Львові 7-го вересня 1913 року в родині Івана і Каролини Чернецьких. У Львові закінчила 7-клясову народню школу ім. М. Шашкевича в 1927 році і зараз же записалася до приватної учительської семінарії „Рідної Школи" ім. Т. Шевченка, яку закінчила іспитом зрілости в 1932 році.

Життя молодої Іванки було дуже важке, бо тато помер у 1921 році, коли їй було 8 років. Два роки пізніше померла мама, залишаючи круглими сиротами Іванку і на два роки старшу її сестру Євгенію, без ніякого матеріяльного забезпечення. Одначе, при Божій помочі, при допомозі опікуна Павла Баб'яка і власними зусиллями (приватні лекції, вишивання та інші роботи) обі сестри закінчили успішно середню школу, в надії на державну учительську працю. Одначе, учительської праці в тому часі Польща українкам не давала. Вимагали зміни віровизнання на римо-католицизм, тобто стати полькою. Самозрозуміло, що сестри Чернецькі цього не зробили. Євгенія пішла працювати до української фабрики „Суспільний промисл" як звичайна робітниця, а Іванка короткий час учителювала на заступствах у „Рідній Школі" у Львові та працювала в різних торговельних фірмах, а під кінець 1934 року одержала працю в Ревізійному Союзі Українських Кооператив у Львові, найвищій українській кооперативній централі в Західній Україні.

У часі шкільної науки була активна в Пласті, містокурінна 33-го жіночого куреня, була членом „Сокола-Батька" і співпрацювала з підпільною організацією ОУН. Для цієї організації в 1933 році винаймала на вулиці св. Софії ч. 22 окреме помешкання під прибраним прізвищем Магдалини Ястржемської, на магазин підпільної літератури, до якого таємно привозили цю літературу О. Фединський, В. Івасик, Анна Чемеринська, Я. Спольський та інші.

За цю свою працю з початком 1934 року була заарештована і кілька місяців ув'язнена у львівській тюрмі Бриґідки. Після восьмиденної голодівки була звільнена на інтервенцію о. Богдана Липського, капеляна українських політичних в'язнів у Львові, який знав, що поліція не мала певних доказів проти Іванки. По звільненні була на листі запідозрених у вбивстві міністра Перацького і тому мусіла тричі в тижні голоситися на поліції. І в тому часі було їй дуже важко знайти будь-яку працю.

У 1938 році одружилася з Андрієм Качором, тоді працівником організаційного відділу Крайового Союзу Молочарського „Маслосоюзу" у Львові, якого знала з Пласту, ще перед його розв'язанням польською владою в 1930 році, а відтак ближче його пізнала, коли по звільнені з в'язниці допоміг їй дістати працю у крамниці „Амата". Будучи на листі запідозрених, з вибухом Другої світової війни польська поліція знову ув'язнила її незважаючи на те, що була вагітна, а мужа забрали до польського війська. Вивезли її до польського концентраційного табору в Березі Картузькій.

З упадком Польщі вимучена, втратила першу свою дитину, сина Андрійка, а її саму врятувала д-р Ясеницька, що була з нею в тім же концентраційнім таборі і нею опікувалася по звільненні, в дорозі додому, мандруючи пішки...

Разом з чоловіком з початком січня 1940 року покидають Львів і дістаються до Кракова, який був тоді столицею німецької окупаційної влади і де вже діяв Український Центральний Комітет під проводом проф. В. Кубійовича і творився новий український кооперативний осередок під проводом інж. Ю. Павликовського і дир. І. Фостаківського. Звідси її чоловік дістав доручення їхати до Криниці, на Лемківщині, щоб допомогти д-рові Б. Гнатевичеві організувати Кооперативний Союз.

У Криниці Іванна Качор доповнила свої педагогічні студії на учительку домашнього господарства в народніх школах для дівчат. Тут у Криниці, народилася найстарша донечка Леся (тепер Гаврилюк).

З кінцем 1941 року переїхали до Львова, де перебувають обоє, разом з Лесею і Юрчиком, що народився вже у Львові, до квітня 1944 р. Під тиском нової большевицької окупації західньоукраїнських земель, Іванна Качор з родиною почала нову тяжку мандрівку в невідомий „світ за очі": Любовня, Подолинець, Трнава і Братислава у Словаччині, а відтак Штрасгоф, Відень і Берлін — це етапи цієї мандрівки. У Берліні її чоловіка забрали на примусову працю, а її з двома малими дітьми забрали до окремого, ізольованого від чоловіків, табору.

Коли війна закінчилася і в квітні 1945 большевики зайняли Берлін, Іванна Качор, з двома дітьми і сестрою Євгенією та дівчиною-сиротою Марусею не могла віднайти свого чоловіка, а він не міг віднайти її. Почалася важка 6-місячна мандрівка і шукання себе у Східній і Західній Німеччині. Боже Провединня допомогло їм себе віднайти у Баварії, в місті Авгсбурзі, але в часі цієї „мандрівки" вратила сина Юрчика.

В Авгсбурзі, в таборі Сомме-Касерне, Іванна Качор з початком 1946 р. включається в педагогічну працю табору, спершу як співорганізатор і учителька, а відтак і управителька дворічної господинської школи, яку веде аж до свого виїзду до Канади з кінцем 1949 р. Це була одна з кращих шкіл цього типу в американській окупаційній частині Німеччини в таборах ДП. Кілька десятків дівчат закінчило цю школу і вони перебувають тепер у ЗСА або в Канаді та з вдячністю згадують, як І. Качор навчила їх бути добрими господинями. В Авгсбурзі народилася дочка Софія, тепер скз. директор ОЦКО.

У 1950 році родина Качорів опинилася в Канаді, в Манітобі, точніше в її столиці Вінніпеґу. І тут зараз же обоє включаються активно в громадську працю. Іванка вже в 1951 р. включається у пластову і рідношкільну виховну працю. Спершу учителювала в „Рідній Школі" УНО, відтак у 1958-1967 рр. в читальні „Просвіти", в 1967-1981 рр. була учителькою різних кляс „Рідної Школи" свв. Володимира й Ольги, а останніх кілька років — її управителькою. Вона також співорганізатор і довголітній секретар президії Крайового Центру українських шкільних рад при Комітеті Українці Канади, член Ліги Українських Католицьких Жінок, член СФУЖО, учасниця Конгресів ЛУКЖ і КУК, активна учасниця Рідношкільних Комісій на цих Конґресах, довголітня пластова виховниця у Вінніпеґу, опікунка і комендантка новацьких таборів, провідниця кадри новацьких виховників, кількаразова членка Станичної Старшини, провідник Осередку Праці Пласотвих Сеньйорів, член Осередку Української Культури і Освіти та від 1950 року член катедральної парафії свв. Володимира й Ольги. У Вінніпеґу народилася трета дочка, Марта.

І. Качор писала і містила в українській пресі статті на виховні та рідношкільні теми. За свою виховну працю була кількаразово відзначена найвищими відзнаками Пласту, а також окремою грамотою і Шевченківською медалею Комітету Українців Канади на Конгресі КУК у 1986 році.

9-го травня 1982 року на Святі Матері у катедрі свв. Володимира й Ольги, „Рідна Школа" під управою Ярослави Іванчук з усіма учителями і учнями дякували Іванні Качор за її довголітню та дуже успішну учительську працю. На тому святі довголітній опікун цієї школи о. Роман Кисілевський передав їй почесну грамоту від Митрополита Кир Максима, в якій, зокрема, було сказано: „Оцим висловлюємо наше повне признання і складаємо щиру подяку за Вашу жертвенну працю і визначні заслуги для добра Христової Церкви й нашого українського народу в християнському і національному вихованні нашої молоді, враз із запевненням гарячих молитов та побажанням обильних Божих ласк на майбутнє".

На тому святі Іван Новосад, президент КУК особисто склав гратуляції признання за її довголітню громадську працю, вручаючи їй рівночасно грамоту від КУК.

Третю грамоту вручив о. Р. Кисілевський від „Рідної Школи". У свому дуже зворушливому слові підкреслив великі заслуги для катедральної школи, для якої І. Качор була не тільки учителькою і управителькою, але справжньою „мамою" для дітей і діти її любили наче рідну маму. В імені батьківського комітету зложив подяку Любомир Шулякевич, який сказав, що працю І. Качор можна найкраще передати словами І. Франка, парафразуючи їх, а саме: „Все, що мали у житті Ви віддали для одної ідеї. І горіли, і ясніли, і страждали, і трудилися для неї". Він подарував їй картину Михайла Дмитренка „У саду", а шкільні діти вручили китицю троянд. Діти і батьки заспівали їй „Многая літа"!

Це був гарний вияв вдячности за довголітню працю, що Покійна дуже високо оцінила і пам'ятала та згадувала це до кінця свого життя.

І все закінчилося несподівано для всіх у суботу, 14-го травня.

У вівторок, 17-го травня, в катедрі свв. Володимира і Ольги відслужено Панахиду, на яку прибули Владика Максим, о. митрат Р. Добрянський, о. митрат С. Їжик, о. крилошанин Р. Кисілевський, о. Орест Гафійчук і о. диякон С. Тиравський, а співав хор ім. О. Кошиця під диригуванням Ярослава Каптія. Коло 700 осіб, у тому почесний відділ пластунів з двома прапорами і члени ЛУКЖ під проводом голови Е. Канді, зі свічками звеличали цю сумну подію. Дуже зворушливу проповідь на Панахиді виголосив о. митрат Р. Добрянський. Труну несли колишні учні Покійної Орест Божик, Адріян Гавалешка, Орест Денека, Михайло Заяць, Роман Корбутяк і Теодор Кущак. Вінки прислали Фундація ім. Т. Шевченка, Централя КУК, Осередок Української Культури й Освіти, кредитова Кооператива Північного Вінніпеґу (від Дирекції і працівників), сестра Євгенія з мужем і вінки та квіти від мужа, дітей і внуків.

У середу, 18-го травня, Службу Божу відправив о. Р. Кисілевський. Він попрощав Покійну від парафії і від себе особисто у дуже гарній проповіді. Покійну відпровадили на цвинтар Всіх Святих.

Після похорону відбувся поминальний обід у катедральній авдиторії. Господарем тризни була дочка Софія. Молитву і коротке слово мав о. крилошанин Р. Кисілевський. З прощальними промовами виступили проф. Остап Гавалешка від Пластової Станиці і від Кредитової Кооперативи Північного Вінніпеґу, Юрій Гвоздулич від Президії і Екзекутиви КУК, д-р М. Марунчак від Української Вільної Академії Наук. Всі промовці підкреслювали небуденні прикмети Покійної як педагога і виховниці молоді та тихої, але завзятої громадської діячки. Слово подяки від родини висловив муж А. Качор.

Під час похорону жалібна громада Вінніпеґу зложила понад 2,000 дол. на видання пластової виховної літератури і коло 500 дол. на Фундацію Т. Шевченка — збірка ще незакінчена, пожертви ще впливають.

Опечалена родина всім учасникам похоронів складає щиру подяку та просить про дальші молитви за Покійну.

Н.Н.

